

VYNÁLEZY A LITERATURA

Obsahový cíl:

- Žák se na základě četby úryvku seznámí s dramatem R.U.R. Karla Čapka.
- Žák na základě porozumění textu odpovídá na otázky k němu a vyvozuje některé literární pojmy.
- Žák se seznámí s literárními druhy.
- Žák rozezná lyriku od epiky na jednoduchých příkladech.
- Žák zná základní charakteristické rysy dramatu a některá jména známých dramatiků.
- Žák vyplní formuláře: žádost o udělení patentu a žádost o uvolnění z výuky.

Jazykový cíl:

- Žák na základě porozumění textu odpovídá na otázky.
- Žák doplňuje spojovací výrazy do neúplných vět.
- Žák na základě porozumění textu a znalostí vybírá správná slova do vět.
- Žák vyplní formuláře: žádost o udělení patentu a žádost o uvolnění z výuky.

Slovní zásoba:

vynález/ce, robot, leták, továrna, výroba, kurzíva, scénické poznámky, postava, divadelní hra, monolog, dialog, jednání, scény, repliky, vypravěč, tragédie, komedie, literární druhy, lyrika, epika, drama, děj, žádost o udělení patentu/uvolnění z výuky, jméno, datum, adresa, podpis

Jazykové struktury:

je to napsáno v..., ...varuje před..., ...vynalezl..., žádám vás tímto o..., důvodem je..., děkuji za kladné vyřízení, s pozdravem..., nakonec..., ...i když..., ...ale..., ...a tak..., ...potom..., ...po němž..., ...aby..., ...který/á...

Úvodní evokace:

- možno vybrat minutu z představení R.U.R. (např. <https://www.youtube.com/watch?v=ZkPqmM7Q0rk&t=5841s> – 1:35:10-1:36:36) – na základě videa lze vyvodit téma hodiny (drama-divadelní hra), dále se prvky dramatu na tomto úryvku dokládají
- brainstorming na téma robot/robotika, následná diskuse v řadách (viz úkol 10) – včetně promítání zajímavých obrázků robotů a robotických vynálezů a videa humanoidní robotky (<https://www.youtube.com/watch?v=gWxRLA2BWkw>)

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

VYNÁLEZY A LITERATURA

Znáte odpovědi na tyto otázky? Zakroužkujte:

1. Český vynálezce Otto Wichterle mimo jiné vynalezl také:

P) mikrovlnná trouba

R) silon (látka na punčochy)

S) mikroskop

2. Který z následujících vynálezů nevynalezl český vynálezce?

E) kostkový cukr

I) lodní šroub

U) dynamit

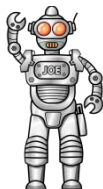

3. Jaké slovo vymysleli a zavedli čeští spisovatelé bratři Čapkové?

P) telefon

R) robot

S) počítač

4. Jak se jmenuje následující literární dílo? Doplňte písmena ze správných odpovědí v otázkách 1.-3. Čtěte:

Karel Čapek: ___ . ___ . ___ .

DR. GALL *přiběhne*: Co se stalo?

DOMIN *drží se za hlavu, v ruce má papír*: Sakra!

FABRY: Přečtěte to nahlas.

DOMIN *čte z papíru*: „Roboti světa“!

FABRY *šeptá*: Rozumíte, doktore, loď přivezla těch letáků celé balíky.

DOMIN *čte*: „Roboti světa! My, první organizace Rossumových Univerzálních Robotů, prohlašujeme člověka za nepřítele a vyhnance ve vesmíru.“ – Sakra, kdo je naučil říkat takové fráze?

DR. GALL *vykřikne*: Čtěte dál!

DOMIN: To jsou nesmysly. Tady říkají, že jsou vývojově vyšší než člověk. Že jsou inteligentnější a silnější. Že lidé žijí jenom kvůli jejich práci. To je ošklivé!

FABRY *ukazuje na leták*: A teď třetí odstavec.

DOMIN *čte*: „Roboti světa, nařizujeme vám, abyste vyvraždili lidstvo. Muže i ženy. Nechte být továrny, silnice, stroje a výrobní suroviny. Ostatní zničte. Pak se vraťte do práce. Práce se nesmí zastavit.“

DR. GALL: To je příšerné!

DOMIN *čte*: „Udělejte to hned po dodání rozkazu.“ Dál už jsou tam jen podrobné instrukce.

Fabry, tohle se opravdu děje?

FABRY: Nejspíš ano. To je s lidstvem konec.

5. Odpovězte na následující otázky k textu:

- Podle čeho poznáme, že je text divadelní hra?
- Co znamená zkratka R.U.R? Najděte v textu:
- Co mají roboti podle rozkazu udělat?
- Kolik postav v textu vystupuje? Jak se jmenují?
.....
- Kdo jsou tyto postavy? Zakroužkujte: ROBOTI – LIDÉ – ZVÍŘATA
- Podtrhněte v textu to, co je přímo napsáno v letáku pro roboty.
- Podle čeho jste to poznali? *Je to napsáno v* „ “
- Postavy z textu jsou na ostrově, kde je továrna. Co se tam asi vyrábí? Zakroužkujte:
 OBLEČENÍ – LODĚ – ROBOTI – JÍDLO PRO ROBOTY
- Co znamenají v textu slova napsaná kurzívou?
.....
- Jak se takovým poznámkám říká v literatuře?
 SLOVESNÉ – UKÁZKOVÉ – HERECKÉ – SCÉNICKÉ
- Před čím autor varuje lidi? Co může ohrozit lidstvo?

6. O čem je celá kniha? Doplňte do textu spojovací výrazy:

*Nakonec - který - která - Ale - ale - i když - kdy - že - že - že
- Proto - a tak - Potom - po kterém - aby - aby - aby*

- Do výroby robotů na ostrově přijede Helena, si vezme za muže ředitele výroby Domina. Helena se od lidí na ostrově dozví, umělé lidi (roboty) vynalezl v roce 1920 pan Rossum, se celá výroba jmenuje. Příběh dál pokračuje po deseti letech, jsou roboti už všude na světě. Roboti měli pomáhat lidem, měli všeho dostatek a nemuseli pracovat. lidé začali roboty používat jako vojáky, aby bojovali za lidi proti sobě.
- Heleně je smutno, roboti nemohou mít city jako lidé, jako lidé vypadají. Helena přemluví doktora Galla, zkusil robotům dát duši a city. se roboti vzbouřili a zabili na světě všechny lidi kromě Alquista, jako jediný pracoval rukama jako oni.
- měl Alquist kvůli výzkumu rozebrat robotku Helenu, robot Primus ji chrání a chce se nechat rozebrat radši sám. Alquist zjistil, se mají roboti Primus a Helena rádi, je nechal odejít, udrželi život a šířili lásku jako Adam a Eva.

7. Kam asi patří kniha R.U.R. z hlediska tématu? Zakroužkujte:

DOBRODRUŽNÝ – PSYCHOLOGICKÝ – SCI-FI – HISTORICKÝ – HUMORISTICKÝ – AKČNÍ

8. Co je to drama? V následujícím textu vybírejte správné odpovědi (špatné škrtněte).

Drama

Drama je literární druh, který je určený k předvádění na jevišti **V DIVADLE / VE ŠKOLE.**

Dramatu se také říká VYPRAVOVÁNÍ / DIVADELNÍ HRA.

Drama je tvořeno DIALOGY / MONOLOGY (= promluva 1 postavy)

a DIALOGY / MONOLOGY (= rozhovor 2 a více postav).

Drama se většinou člení do několika KONÁNÍ / JEDNÁNÍ.

Ty se pak dělí na menší SCÉNY / POHLEDY.

Napsané drama obsahuje MLUVY / REPLIKY postav a tzv. SCÉNICKÉ / UKÁZKOVÉ poznámky.

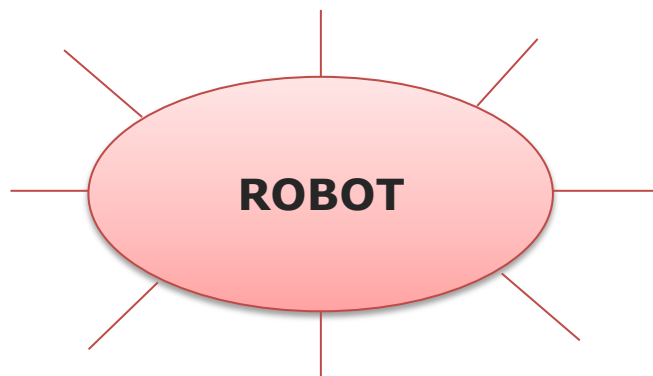
Drama MÁ / NEMÁ vypravěče (vypravěč může být ale jednou postavou).

Nejčastějšími žánry dramatu jsou TRAGÉDIE / KOMEDIE (=veselá hra) a TRAGÉDIE / KOMEDIE (=smutná hra)

Divadelní hry napsali např. **Karel**, **Anton Pavlovič Čechov**, **Václav Havel**, **William Shakespeare** nebo **Molière**.

9. Řekněte / napište, co vás napadne, když se řekne ROBOT:

10. Diskutujte ve skupinách / v řadách (vyberte si jen některé otázky):

- Kde můžeme najít roboty? Jak vypadají?
- Co dělají roboti?
- Je správné vyrábět roboty? K čemu mohou lidem pomoci?
- Dělají roboti chyby? Umí se roboti učit díky svým chybám?
- Jak by měli vypadat roboti?
- Setkali jste se někdy s robotem? Kde?
- Znáte nějaký film, ve kterém vystupují roboti?

ŽÁDOSTI

11. Pomozte panu Rossumovi vyplnit žádost o udělení patentu na ROBOTA.

Žádost o udělení patentu

Jméno vynálezce:

Datum narození:

Adresa bydliště:

Název vynálezu:

Popis vynálezu:

Datum:

Podpis:

12. Protože jste dostali za svůj patent hodně peněz, chcete odjet na 14 dní na dovolenou. Napište řediteli vaší školy ŽÁDOST O UVOLNĚNÍ Z VÝUKY:

K rukám ředitele školy

....., žák třídy
(vaše jméno a příjmení)

.....
(název školy)

.....
(vaše adresa – ulice a číslo)

.....
(adresa školy – ulice a číslo)

.....
(vaše adresa – město a PSČ)

.....
(adresa školy – město a PSČ)

V Praze dne

Žádost o uvolnění z výuky na více než 5 pracovních dnů

Vážený pane řediteli,

žádám Vás tímto o uvolnění z výuky ve dnech od do Důvodem mé žádosti je Děkuji za kladné vyřízení žádosti.

S pozdravem

.....
podpis žáka

Řešení:

1. R – silon
2. U – dynamit
3. R – robot
4. R.U.R.
5.
 - a. Střídají se postavy (jména) a jejich promluvy
 - b. Rossumovi univerzální roboti
 - c. Vyvraždit lidstvo / zabít všechny lidi
 - d. 3: Dr.Gall, Domin, Fabry
 - e. LIDÉ
 - f. Podtržení pasáží v uvozovkách
 - g. Podle čeho jste to poznali? *Je to napsáno v uvozovkách „ ”*
 - h. ROBOTI
 - i. Pokyny hercům, co mají dělat a jak
 - j. SCÉNICKÉ poznámky
 - k. Varuje před roboty / technikou / technickými vynálezy – varuje před negativními vlivy techniky na lidstvo
6. Do výroby robotů na ostrově přijede Helena, **která** si vezme za muže ředitele výroby Domina. Helena se od lidí na ostrově dozví, **že** umělé lidi (roboty) vynalezl v roce 1920 pan Rossum, **po kterém** se celá výroba jmenuje. Příběh dál pokračuje po deseti letech, **kdy** jsou roboti už všude na světě. Roboti měli pomáhat lidem, **aby** měli všeho dostatek a nemuseli pracovat. **Ale** lidé začali roboty používat jako vojáky, aby bojovali za lidi proti sobě.
Heleně je smutno, **že** roboti nemohou mít city jako lidé, **i když** jako lidé vypadají. **Proto** Helena přemluví doktora Galla, **aby** zkusil robotům dát duši a city. **Potom** se roboti vzbouřili a zabili na světě všechny lidi kromě Alquista, **který** jako jediný pracoval rukama jako oni.
Nakonec měl Alquist kvůli výzkumu rozebrat robotku Helenu, **ale** robot Primus ji chrání a chce se nechat rozebrat radši sám. Alquist zjistil, **že** se mají roboti Primus a Helena rádi, **a tak** je nechal odejít, **aby** udrželi život a šířili lásku jako Adam a Eva.
7. SCI-FI
- 8.

Drama

Drama je literární druh, který je určený k předvádění na jevišti **V DIVADLE / VE ŠKOLE**.

Dramatu se také říká DIVADELNÍ HRA.

Drama je tvořeno MONOLOGY (= promluva 1 postavy) a DIALOGY (= rozhovor 2 a více postav).

Drama se většinou člení do několika JEDNÁNÍ.

Ty se pak dělí na menší SCÉNY.

Napsané drama obsahuje REPLIKY postav a tzv. SCÉNICKÉ poznámky.

Drama NEMÁ vypravěče (vypravěč může být ale jednou postavou).

Nejčastějšími žánry dramatu jsou KOMEDIE (=veselá hra) a TRAGÉDIE (=smutná hra)

Divadelní hry napsali např. **Karel Čapek, Anton Pavlovič Čechov, Václav Havel, William Shakespeare nebo Molière.**

Další úkoly: individuální možnost vyplnění

Použité zdroje:

Úryvek z dramatu R.U.R. upravila a adaptovala Michaela Jiroutová na základě knihy:

- ČAPEK, Karel. *Dramata*. Praha: Dobrovský, 2013. Omega (Dobrovský). ISBN 978-80-7390-006-9, str. 119-120 (R.U.R.).

Texty použité ve cv. 9 c., d.:

- J. Neruda - Prosté motivy, viz Sochrová, M. Čítanka II. k Literatuře v kostce, Havlíčkův Brod: Fragment, 2007, str. 90.
- L. N. Tolstoj – Anna Kareninová, viz Sochrová, M. Čítanka II. k Literatuře v kostce, Havl.Br.: Fragment, 2007, str. 73.

Obrázky:

[cit. 2018-04-15] Dostupné pod licencí Public domain a Creative Commons na WWW:

<<https://pixabay.com/cs/mikrovlnn%C3%A1-trouba-mikrovlny-2326231/>>

<<https://pixabay.com/cs/pun%C4%8Doch%C3%A1%C4%8De-nohy-%C5%BEenam%C3%B3da-sexy-309057/>>

<<https://pixabay.com/cs/mikroskop-za%C5%99%C3%ADzen%C3%AD-%C3%A9ka%C5%99sk%C3%A9-34792/>>

<<https://pixabay.com/cs/kostkov%C3%BD-cukr-cukr-kostky-b%C3%AD%C3%A1-549096/>>

<<https://pixabay.com/cs/lodn%C3%AD-vrtule-osov%C3%BD-lo%C4%8F-pohon-%C4%8Dlun-160489/>>

<<https://pixabay.com/cs/bomba-dynamit-v%C3%BDbu%C5%A1niny-exploze-157150/>>

<<https://pixabay.com/cs/telefon-tal%C3%AD%C5%99e-%C4%8Derven%C3%A1-retro-310544/>>

<<https://pixabay.com/cs/robot-kreslen%C3%BD-film-leskl%C3%BD-znak-2548749/>>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Desktop_computer#/media/File:Desktop_computer_clipart_-_Yellow_theme.svg>

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Capek_RUR.jpg>

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:US_Patent_cover.jpg>